

Wychowanie do życia w rodzinie Szkoła podstawowa

Podstawowe założenia, filozofia zmiany
i kierunki działania

Autor: Rafał Lew-Starowicz, Tomasz Kulasa

Zawarta w podstawie programowej wiedza natury biologicznej jest zintegrowana z wiedzą psychologiczną i obudowana aksjologią.

Nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego Wychowania do życia w rodzinie, tak jak i innych przedmiotów, sformułowana jest w języku wymagań:

- główne kierunki oraz cele kształcenia jako wymagania ogólne,
- treści nauczania oraz oczekiwane umiejętności jako wymagania szczegółowe (przedstawione w języku efektów uczenia się).

W opracowaniu podstawy programowej Wychowania do życia w rodzinie uwzględniono postulaty i wnioski z debaty oświatowej Ministerstwa Edukacji Narodowej na temat *wychowawczej roli szkoły*, w tym m.in.:

- wspieranie przez szkołę rodziców w wychowaniu uczniów;
- włączenie systemu wychowawczego szkoły w zakres treści podstawy programowej kształcenia ogólnego;
- włączenie do podstaw programowych kompetencji społecznych, emocjonalnych, rozwijania ich w relacjach społecznych oraz docenienia roli i pracy nauczyciela;
- uczenie empatii i stawianie granic uczniom, wychowankom;

- włączenie edukacji prozdrowotnej w treści wychowawcze;
- wychowanie do empatii, samoświadomości, tożsamości od najmłodszych lat;
- wspieranie uczniów w udzieleniu sobie samym odpowiedzi na pytania: kim jestem? kim chcę być?
- uznanie, że jednym z podstawowych zadań wychowawczych szkoły powinno być wychowanie do życia wspólnotowego.

Podstawa programowa Wychowania do życia w rodzinie dla szkoły podstawowej została podzielona na 6 działów tematycznych:

1. Rodzina
2. Dojrzewanie
3. Seksualność człowieka
4. Życie jako fundamentalna wartość
5. Płodność
6. Postawy

W podstawie programowej seksualność powiązana jest ze wszystkimi wymiarami osoby: fizycznym, emocjonalnym, intelektualnym, społecznym i duchowym.

Nowe treści podstawy jeszcze bardziej akcentują holistyczny wymiar przedmiotu Wychowanie do życia w rodzinie i wyrażaną przez uczniów potrzebę wyakcentowania aspektów psychologicznych: wzajemnych relacji międzyludzkich, komunikacji interpersonalnej, przyjmowanych postaw, sposobu postępowania w sytuacji stresu, presji grupy, różnych zdarzeń życia rodzinnego itp.

W zamierzeniu twórców nowa Podstawa programowa ma układ spiralny. Daje to możliwość dostosowania treści do:

- ✓ potrzeb rozwojowych uczniów,
- ✓ potrzeb środowiskowych,
- ✓ diagnozy wychowawczo-profilaktycznej szkoły,
- ✓ wskazań rodziców.

Spiralny układ pozwala na powrót do wcześniej poznanych zagadnień, poszerzając i uzupełniając wiedzę na dany temat.

Pierwszą z dodanych treści programowych w dziale *Rodzina* jest: *Dojrzałość do małżeństwa i założenia rodziny; kryteria wyboru współmałżonka, motywy zawierania małżeństwa i czynniki warunkujące trwałość i powodzenie relacji małżeńskiej i rodzinnej.*

Pogłębienie wiedzy i kształtowanie postaw prospołecznych i prorodzinnych zapewnia realizacja kolejnych treści:

- *Rodzina w społeczeństwie;*
- *Struktury rodzin (wielodzietne, niepełne, zrekonstruowane);*
- *Komunikowanie uczuć, budowanie relacji;*
- *Okazywanie szacunku i wdzięczności rodzeństwu, rodzicom, dziadkom;*
- *Odpowiedzialność za atmosferę w rodzinie, rocznice, imieniny, Dzień Matki, Ojca, Babci, Dziadka, codzienna uprzejmość.*

Dla osobowej formacji nieodzowne jest podjęcie treści, takich jak:

- *Wychowanie do miłości, prawdy, uczciwości; wychowanie patriotyczne, religijne, moralne;*
- *Rola rodziny w przekazywaniu wiedzy (o życiu, człowieku, świecie, relacjach międzyludzkich), kształtowaniu postaw, ćwiczeniu umiejętności, tworzeniu hierarchii wartości, uczeniu norm i zgodnych z nimi zachowań; savoir vivre.*

Orientację w zastanej rzeczywistości umożliwia młodemu człowiekowi poznanie związków pomiędzy rodziną a społeczeństwem.

Rodzina poprzez realizację funkcji prokreacyjnej przysparza społeczeństwu nowych członków. Sama też może liczyć na wsparcie społeczne, zwłaszcza w takich sytuacjach jak: *choroby, uzależnienia, ubóstwo, bezrobocie, zachowania ryzykowne, problemy pedagogiczne, psychologiczne, prawne.*

W związku z tym, że w klasie IV w ramach zagadnień przyrodniczych omawiana jest anatomia i fizjologia poszczególnych układów ludzkiego organizmu, w podstawie programowej Wychowania do życia w rodzinie, znajduje się miejsce na uzupełnienie wiadomości o zagadnienia psychospołeczne.

W dziale „dojrzewanie”, oprócz dotychczasowych treści wskazane jest przyswojenie takich zagadnień, jak:

- *Kryteria dojrzałości biologicznej, psychicznej, społecznej;*
- *Relacje międzyosobowe: podział obowiązków, autorytety;*
- *Profilaktyka i przeciwdziałanie zagrożeniom okresu dojrzewania: uzależnienia chemiczne i behawioralne, presja seksualna, pornografia, cyberseks, prostytutka nieletnich.*

Dział „seksualność człowieka”, oprócz tematu ochrony intymności i asertywności, obecnego w poprzedniej podstawie programowej, zawiera również takie pojęcia jak: *męskość, kobiecość, komplementarność, miłość, wartość, małżeństwo, rodzicielstwo, odpowiedzialność, integracja seksualna*, których jednoznaczne rozumienie ułatwia wzajemną komunikację i współdziałanie oraz budowanie trwałych szczęśliwych więzi.

W dziale „seksualność człowieka” znajdują się treści przydatne w kształtowaniu siebie i udanych relacji międzyludzkich, w wychowaniu prorodzinnym, w staraniach o dobro rodziny, przyjęciu odpowiedzialności seksualnej i prokreacyjnej, dostrzeganiu wartości, jaką stanowi ludzka seksualność, podejmowaniu przyszłej troski o trwałość małżeństwa.

Dział „płodność” rozpoczyna się uświadomieniem faktu, że jest ona *sprawą wspólną, wymagającą odpowiedzialności zarówno kobiety, jak i mężczyzny.*

Kolejne treści działu „płodność” to:

- Fizjologia płodności i jej neurohormonalne uwarunkowania;
- Metody rozpoznawania płodności;
- Antykoncepcja a naturalne planowanie rodziny, zapłodnienie in vitro a naprotechnologia;
- Problem niepłodności, rodzaje, przyczyny, skutki, profilaktyka i leczenie;
- Adopcja i rodzina zastępcza;
- Sytuacja rodzin doświadczających śmierci dziecka przed narodzeniem;
- Przyjęcie dziecka niepełnosprawnego;
- Rola i zadania szkół rodzenia, naturalne karmienie.

W dziale „postawy” uwzględniono następujące treści:

- Akceptacja norm chroniących życie małżeńskie i rodzinne oraz sprzeciw wobec nacisków skłaniających do ich łamania;
- Uznanie, że aktywność seksualna, jak każde zachowanie człowieka podlega odpowiedzialności moralnej;
- Komunikacja werbalna i niewerbalna, odpowiedzialność za manifestowane reakcje, wypowiedane i pisane słowa;

- Znajomość i stosowanie zasad savoir-vivre'u w różnych sytuacjach społecznych;
- Udział w życiu społecznym poprzez: wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną;
- Wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i jej udzielanie.

W porównaniu z poprzednią podstawą programową oprócz odpowiedzialnego korzystania ze środków społecznego przekazu wyartykułowano, że chodzi także o internet, wybór określonych treści, limitowanie czasu im poświęcanego.

Z poprzedniej podstawy programowej przyjęto bez zmian wskazówkę do przyjęcia odpowiedzialności za własny rozwój i samowychowanie.

Dziękuję za uwagę

 podstawa
programowa 2017

